

EEN RUGZAK VOL CONDOOMS

MEIKE SCHULTE

**EEN RUGZAK
VOL CONDOOMS**

STORIES VAN EEN BIMBO
IN DE BUSH

mistral

mistral

ZIN OM TE LEZEN

© 2010 Meike Schulte en Uitgeverij Mistral/FMB uitgevers, Amsterdam

*Mistral is een imprint van FMB uitgevers,
onderdeel van Foreign Media Group*

Omslagontwerp: [twelph.com/Sander Verheijen](http://twelph.com/SanderVerheijen)

Foto voorzijde inzet en foto achterzijde: Roland J. Reinders

Typografie en zetwerk: Peter de Lange, Amsterdam

ISBN 978 90 499 9835 6

NUR 402

www.uitgeverijmistral.nl

www.fmbuitgevers.nl

www.kifad.org

Dit boek is gedrukt op papier dat het keurmerk van
de Forest Stewardship Council mag dragen.

Stop met kijken, begin te zien

Ik draag dit boek op aan mijn Oma Toos en Oom Chris.
Twee mooie, lieve en indrukwekkend intelligente mensen
die er altijd voor mij zijn geweest.

VOORWOORD Enchanté!

Stop met kijken, begin te zien

Je kent ze vast wel, die mensen die met een goed hart geboren lijken te zijn. Helden zijn het, respect-afdwingende Moeder Theresa-klonen. Van mij kun je dat niet zeggen. Het is ook niet zo dat ik op een dag wakker werd en zomaar het licht had gezien. Ik maakte noodgedwongen kennis met Afrika, als onderdeel van een soort laatste kans om handelbaar te worden.

Als kind was ik strontvervelend en uiteraard vormde de puberteit daarvan het hoogtepunt. Een van mijn acties bestond uit het rood kleuren en in de klas ophangen van maandverbanden. Zelf vond ik dit een legitieme manier om duidelijk te maken dat ik sanitaire voorzieningen wilde gebruiken, maar op school werden mijn handelingen niet op prijs gesteld. Leraren uitschelden, wat ik van een hobby tot een passie had verheven, evenmin. En ook mijn privéleven verliep niet vlekkeloos.

Omdat het niet bepaald boterde tussen mijn stiefmoeder en mij, ging ik op mijn zestiende uit huis. Ik nam mijn intrek in een piepkleine, nogal ranzige ruimte van een huisbaas die kamers verhuurde aan voornamelijk moeilijk opvoedbare jongeren. Altijd fijn om te weten in welk hokje je thuishoort.

Mijn nieuwe school was het Zeldenrust-Steelant College in Terneuzen, waar de leraren inderdaad zelden rust hadden. Ik hield de naam van de school graag in ere. Het gevolg was dat ik – na de nodige schorsingen – met de hakken over de sloot mijn havo-

diploma behaalde. Daarmee kwam ik op een dood punt. School klaar, wat nu?

Het toeval wilde dat de Lions Club een uitwisseling organiseerde. Mijn vader drukte me een lijst met landen erop in handen en ik mocht mijn top drie samenstellen. Ik besloot zo ver mogelijk van mijn waardeloze bestaan weg te gaan, en Zuid-Afrika was de verste bestemming op de lijst. Het oogmerk van de Lions Club was ‘het netwerken en onderhouden alsmede het versterken van de relaties met de Lions Clubs aldaar’. Samen met vijf andere jongeren kregen we de taak, ieder ons gedeelte van Nederland te vertegenwoordigen. Voor mij was dit het zuiden. Ik belandde van een dood punt op een keerpunt in mijn leven: ik kwam in aanraking met Afrika.

Mijn lotgenoten en ik werden actief betrokken bij de activiteiten van de Lions Club, zoals het verzamelen van materiële en financiële steun voor projecten. Ik was geschokt door de totaal andere interpretatie van de Lions Club in Afrika. In Nederland heeft de Lions Club een tamelijk decadent imago als Heren Club. Maar in Afrika kwam ik erachter dat de Lions Club filantropische en humanitaire doelstellingen heeft. Mijn stiefvader, die regelmatig bijeenkomsten van de Lions Club bezocht, liet zich nooit uit over inzamelingsacties voor slachtoffers van overstromingen en andere natuurrampen, maar in Zuid-Afrika lag het accent op het in praktijk brengen van het motto: Wij dienen.

Enkele voorbeelden zijn: voetbalvelden aanleggen in Soweto, een krottenwijk net buiten Johannesburg; dekens en voedsel uitdelen onder mensen die in armoede of nood leven; financiële steun verlenen aan scholen enzovoorts. Dit veranderde mijn kijk op het leven totaal. Ik ben me ervan bewust hoe ongelooflijk cliché dit klinkt, maar het is waar. Langzaam ontwikkelde ik een onvoorwaardelijke liefde voor het land. Zuid-Afrika deed wat met me, het

liet zien hoe bevoorrecht ik was. Wat ik zag en hoorde bij mijn vele gastfamilies beïnvloedde mij zo dat ik als een ander mens naar huis terugkeerde.

Ik verhuisde naar Breda en begon een nieuw – en veel braver – leven. In Breda volgde ik achtereenvolgens de studies Account Management en Marketing Management. Na een stage in Antwerpen besloot ik mijn kennis verder te verrijken in Brussel. Ik had de smaak te pakken gekregen en studeerde meer uit interesse dan uit verplichting een goed cv op te bouwen. Ik schreef me in voor de studie International Business. Toen de mogelijkheid van een internationale werkstage zich aanbood, besloot ik terug te gaan naar Zuid-Afrika. Ik kwam bij een gastgezin terecht en werkte bij een NGO – niet-gouvernementele organisatie die zich richt op o.a. ontwikkelingssamenwerking – in Kaapstad, die luisterde naar de naam AMAC (Arts and Media Access Centre). Mijn gastfamilie woonde in Rocklands, een uurtje met de bus van Kaapstad vandaan.

Ook al is de Apartheid jaren geleden afgeschaft, er wordt nog steeds onderscheid gemaakt tussen blanken, zwarten en mensen met een kleurtje. Ik was de enige blanke in de gekleurde gemeenschap en voelde me echt thuis in mijn gastgezin. Ik maakte bij hen van alles mee en leerde er veel meer over de Zuid-Afrikaanse cultuur, politiek en problemen dan tijdens mijn eerste bezoek aan Afrika. *Die Burger*, de Afrikaanse krant die ik las om mijn Afrikaans op peil te houden, stond bol van de taxi-oorlogen, overvallen, moorden, het Zuma-verkrachtingsschandaal en gewelddadige stakingen. Bij enkele van die gebeurtenissen was ik zelf betrokken.

Ik bracht bezoeken aan weeshuizen en ziekenhuizen en was ontdaan door de omstandigheden waarin de bewoners verkeerden. Voor mijn stage hield ik me bezig met de krant die de NGO uitbracht, *Just Youth*. De productie van de krant bood kansloze jongeren, voornamelijk afkomstig uit de townships van Kaylisha, de mogelijkheid om opleidingen te volgen op het gebied van Kunst en

Media. Mijn taak was zorgen voor de marketing van de krant en de NGO. Ik onderhield nauwe banden met de studenten en het gaf me zoveel voldoening. In de weekenden werkte ik samen met enkele vrijwilligers als tolk Afrikaans-Engels voor een hiv/aids-project. Ik vertaalde interviews van studenten met hiv/aids-patiënten en leerde meer over de achtergrond en de omstandigheden waarin mensen in Zuid-Afrika leven.

Voor de tweede keer maakte Zuid-Afrika een onuitwisbare indruk op me, met als gevolg dat ik vanaf toen elk jaar bleef terugkeren.

Als onderdeel van mijn integratie in België zette ik een punt achter mijn baantjes in Nederland en begon ik in club La Rocca te werken. Ik studeerde af en begon aan mijn laatste opleiding: Chinese Economie. Tessa van Winkel, een vriendin en playmate, stelde me op een nacht voor aan de art-director, Herman Mattijs, van het Belgische mannenblad *Che*. In de zomer van 2007 werd er een wedstrijd gehouden om modellen te verzamelen voor de nieuwe *Che*-kalender. Ik had ervaring noch ambities met betrekking tot modellenwerk, maar Tessa dacht daar heel anders over en gaf me op voor de testshoot op het strand van Knokke.

Hoewel ik er in eerste instantie niet bepaald iets in zag, ging ik uit nieuwsgierigheid naar de fotoshoot. Verrassend genoeg zat ik bij de vijf finalisten, die voor de kalender van de *Che* een weekje in Turkije mochten vertoeven. De fotograaf, Frank de Mulder, bleek ook de fotograaf van *Playboy* te zijn, met als gevolg dat ik in juni 2007 in *Playboy* belandde.

In januari 2008 werd ik opgebeld door de redactie van *Playboy* met de boodschap dat ik meedong in de Playmate van het Jaar-verkiezing. Er volgde een etentje met Jan Heemskerck, de hoofdredacteur, maar ik achtte mijn kansen miniem, want inmiddels had ik de andere Playmates op een kalender gezien en ze waren stuk voor

stuk adembenemend, en dus veel geschikter voor de titel. Hun uitverkiezing zou ook wel zo rechtvaardig zijn omdat zij, anders dan ik, de ambitie hadden model te zijn.

Ik was dan ook compleet overrompeld toen het bericht kwam dat ik was verkozen tot Playmate van het Jaar 2007. Nog altijd begrijp ik niet goed waarom ik die titel heb gekregen. Het moge duidelijk zijn dat degene die mij die titel gegund heeft, niet naast mij wakker wordt 's ochtends.

Ik had er een traditie van gemaakt om elk jaar twee tot drie maanden in het buitenland door te brengen. Dat ik terug naar Afrika wilde, stond vast, en Zuid-Afrika kende ik; het was tijd voor iets anders.

Tessa en haar man vroegen mij mee voor een rondje Oost-Afrika, maar zijzelf haakte af door de rellen in Kenia. Mij motiveerde de grimmige situatie juist des te meer om de reis te ondernemen. Ik gaf me op voor vrijwilligerswerk in de sector hiv/aids, want ik had al wat ervaring met hiv/aids-patiënten en ik combineer het reizen graag met werken voor een nuttig doel.

Aanvankelijk was het de bedoeling dat ik in een weeshuis aan de slag zou gaan, maar door een samenloop van omstandigheden kwam ik bij KIFAD terecht: Kiyita Family Alliance for Development. KIFAD is een kleine NGO, geleid door vrijwilligers die een holistische benadering van de hiv/aidsproblematiek hanteren. Steun en assistentie vanaf het testmoment tot de planning van het verdere leven – en in sommige gevallen, helaas maar onvermijdelijk, de dood.

Sommige mensen begrijpen niet waarom ik mezelf vrijwillig in zo'n omgeving plaats. Maar eigenlijk is het heel simpel. Wij vergeten vaak dat er nog meer werelden zijn dan die van ons; ik doel niet de werelden waarin wij op vakantie gaan en vanuit onze hotels foto's maken van de zonsondergang, maar de werelden waarin

echte mensen leven. Vergeten mensen. Vergeten samenlevingen. Vergeten werelden.

Afrika is een continent met eigen regels. Ik ben gewend geraakt aan de bizarre tegenstellingen en de onwaarschijnlijke situaties die liggen te wachten op een vrijwilliger in Afrika. Ik zou je een hele tijd kunnen vermaken met de talloze sprookjes over dictators, aids, burgeroorlogen, geluk op onverwachte plaatsen, de creatieve politiek, religie, sociaal-culturele factoren en mijn eigen ervaring als blanke idioot tussen de Afrikanen. Het contrast tussen onze maatschappij en de Afrikaanse is enorm. Wij leven hier in een consumptiemaatschappij met een overvloed aan materiële zaken, daar hebben ze niets. Het is verfrissend om jezelf in een omgeving te bevinden die vrij is van ruis en vertroebeling. De puurheid van Afrika is wat mij trekt. Je krijgt pas een duidelijk overzicht van de waardevolle factoren in je leven als het van de redundantie is ontdaan. Je kunt pas bepalen hoe mooi of lelijk iets is, als schoonheid niet meer van belang is. Ik wil ontsnappen aan de oppervlakkigheid van de maatschappij, en mijn eigen zinloze bijdrages. Op deze manier probeer ik dat te compenseren.

Zo komt een Playmate dus in de jungle van Afrika terecht. Niet via de A2, maar via kleine polderwegen die er net zo hard recht naartoe leiden.

HOOFDSTUK 1

De vliegende Hollander

Oh, think twice

It's another day for you and me in paradise

Oh, think twice

It's just another day for you

You and me in paradise

Phil Collins, *Another day in paradise*

‘Er is een negatief reisadvies uitgeroepen voor Oeganda. Ik vind dat je niet moet gaan.’ Welgeteld twee dagen voor mijn vertrek naar Oeganda hangt mijn vader aan de lijn.

Ik sta ambivalent tegenover zijn manier om me dit nieuws te brengen. Een negatief reisadvies is een serieus feit, maar hij moet als geen ander weten dat woorden als ‘ik ben het er niet mee eens’ mij alleen maar meer vastberaden maken.

Toch zoek ik op zijn aanraden de laatste NOS-uitzending op internet op. Een Nederlandse vrouw, die onlangs in Oeganda rondtrok, raakte daar besmet met het marburgvirus, de schoonzus van ebola. Ze is vandaag overleden. Ja, dit is natuurlijk een ramp voor haar en haar familie, maar ik ga niet naar de vleermuisgrotten. Die heb ik in Indonesië al van mijn globale to-do-lijstje geschrapt.

Op mijn werk in club La Rocca stelt het overgrote deel van de collega’s zich afwijzend op. De dreiging van bloedende organen en ledematen vormen het voornaamste argument om niet op het vliegtuig te stappen. Een van mijn collega’s, Richard, is een Frans-

talige Brusselaar die oorspronkelijk uit Congo komt. Met hem knoop ik altijd simpele gesprekjes aan om mijn Frans te verbeteren. Vandaag benadert hij me in het Engels.

‘I’ve learnt that you want to go to Uganda.’

‘Yes, I’m leaving this Sunday.’

‘You know, I’ve been in Uganda. I’ve fought in the Congolese War. It’s an absolute hell. People are chopping off each others limbs, over there.’

‘So I’ve heard.’

‘Don’t go. If you’ll go there, you’ll die.’ Hij kijkt me lang en doordringend aan.

‘How reassuring. Nevertheless, I’m going. I’ve planned the whole thing and I’m going,’ zeg ik vastberaden, al ben ik wel een tikkeltje van mijn stuk gebracht.

‘If you will go, you will die. Seriously. If you will go, you will die.’

Ik weet niet of het komt doordat Richard die woorden zo vaak heeft herhaald, maar die nacht droom ik van Richard en zijn drie woorden.

Ik krijg flashbacks naar het jaar ervoor, toen ik op het punt stond naar Peking te vertrekken. Blijkbaar rust er een vloek op mijn vertrekdata, want ook toen werd mij de reis ontraden. Toen was het een dokter die het negatieve advies gaf vanwege schurft.

De dag voor mijn vertrek was ik nog even snel een broek gaan ophalen bij mijn naaister. Toen ik bij haar aankwam, bleek zij nogal ziek te zijn. Ze zat van top tot teen onder een of andere uitslag, had ademhalingsmoeilijkheden en viel steeds weg. Omdat ze er belabberd uitzag en al 69 jaar oud was, legde ik haar in de aangrenzende huiskamer op de bank en gaf haar water. Ze wilde niet naar de dokter en ik kon haar dokter ook niet telefonisch bereiken. Daarom liet ik een ambulance komen.’s Avonds belde ik naar het zie-

kenhuis. Mijn naaister bleek een besmettelijke vorm van schurft te hebben, die alleen in West-Afrika voorkomt. Ze was er waarschijnlijk door besmet via kleding van een van haar klanten.

De dokter vertelde me dat ik twee weken moest wachten met reizen, om te zien of ik ook schurft had. Toen ik hem had duidelijk gemaakt dat dat toch echt niet ging, schreef hij me een recept voor een zalf voor en adviseerde me de kleding die ik aanhad, in de diepvriezer te stoppen en indien nodig te verbranden na twee weken.

Ik haalde de zalf direct op bij de nachtapotheek, want ik zag al helemaal voor me hoe ik in China in quarantaine zou belanden. Ik nam aan dat ze daar na de SARS niet meer zo gek waren op besmettelijke ziekten.

Uiteindelijk kwam het allemaal goed, maar de stress van toen kwam helemaal terug voorafgaand aan mijn reis naar Oeganda. Omdat ik desondanks bleef rekenen op de goede afloop besloot ik opnieuw door te zetten. Op mijn werk werden intussen weddenschappen afgesloten over mijn overlevingskansen.

Welgeteld een week eerder had ik mijn reisschema gecheckt. Tot mijn grote ontsteltenis zag ik toen de woorden Ethiopian Airlines me sarcastisch toelachen. Ik stormde mijn appartement uit en beende rechtstreeks naar het reisbureau om de hoek.

‘Ethiopian Airlines? Neemt u me nou in de maling?’

‘Rustig maar, mevrouw,’ verzekerde een doorgewinterde reis-agente me, die waarschijnlijk nooit een voet in een Ethiopian Airlines-vliegtuig had gezet. ‘Toevallig hebben ze onlangs een prijs gewonnen. Ze zijn uitgeroepen tot de beste vliegmaatschappij in Oost-Afrika.’

Wat een referentie.

‘De luchtvaartsector is hun belangrijkste en meest winstgevende sector.’

Dat ze het in Ethiopië niet van hun toonaangevende farmaceutische ontwikkelingen moeten hebben was me al bekend.

‘Welke maatschappijen vliegen er nog meer naar Oeganda?’

‘United Arab Emirates en KLM.’

Altijd voor KLM gaan, AL-TIJD, sukkel die je bent!

‘Wat kost de vlucht van KLM?’

‘Als u hem nu boekt, 1727 euro, inclusief vluchthaven tax.’

‘Goeiendag nog, mevrouw.’

Fuck. Ethiopian Airlines. Ik kon net zo goed gaan base-jumpen naar Oeganda. Suicidal Airlines leek mij een toepasselijker naam. Het zou me totaal niet verbazen als de piloten kinderzitjes gebruiken.

Mijn eerste associatie bij Ethiopian Airlines hangt samen met de film *The Gods Must Be Crazy* uit 1980, waar een flesje cola uit een vliegtuig gepleurd wordt en de Sho-stam denkt dat het een geschenk van God is, om het vervolgens voor de meest ongebruikelijke doeleinden te benutten. Inventief, dat moet ik toegeven, maar dat is voor mij de enige indicatie van de gedachtegang van de Ethiopiërs. Ik ben me er zeer van bewust dat de technologie zich de laatste 28 jaar in een hoog tempo heeft ontwikkeld, maar een groot deel van Afrika bevindt zich toch echt nog in een ander decennium. Ik kan slechts hopen dat de vliegtuigen niet met vogelzaad gevoerd worden, maar gewoon met kerosine.

Ironisch genoeg had ik het jaar ervoor dezelfde stommitieit begaan en mijn ticket pas een week van tevoren gecheckt. Je zou denken dat een mens van zijn fouten leert. De vliegmaatschappij bleek toen Hainan Airlines, en was niet gerelateerd aan Hong Kong, Shanghai of Peking, maar aan een piepklein, lullig eilandje in de Zuid-Chinese Zee. Ik zag de vervallen Russische derdehands propellorvliegtuigen levendig voor me. Gezien het feit dat ik een ontzettende aviofoob ben, ging ik ook nu weer een roerige week tegemoet.

De rituelen die ik standaard in een vliegtuig uitvoer bestaan – in chronologische volgorde – uit de volgende reeks: al mijn haar rondom mijn boek laten vallen zodat mijn gezichtsveld zich tot het piepkleine vlak beperkt; mijn benen net zolang van de grond houden totdat ze beginnen te trillen (geen idee waarom ik dit doe, het helpt werkelijk geen steek) en mezelf drogeren met slaappillen.

Mijn portie slaappillen houd ik in mijn handbagage, want ik wil zo weinig mogelijk van de reis meemaken. In welke toestand ik in Addis Ababa zal arriveren, kan me absoluut gestolen worden. Anderhalf uur later ben ik lichamelijk wel verdoofd, maar geestelijk niet genoeg van de wereld om niet haarscherp te signaleren dat we beginnen te dalen. Zouden we nu al neerstorten?

Gelukkig maken we slechts een tussenstop in Parijs, die trouwens niet staat aangegeven op het vluchtschema. Na ettelijke uren van praktische bewusteloosheid afgewisseld met de meer actieve momenten waarop ik opsta om mijn buurvrouw naar het toilet te laten gaan, landen we ongedeerd in Addis Ababa, Ethiopië.

Direct nadat ik, wankelend als Bambi door de werking van de slaappillen, de aankomsthal van het vliegveld binnen stommel, ga ik op zoek naar een café om de wachttijd tot mijn volgende vlucht te overbruggen. Ik word verwelkomd door de onwaarschijnlijke kreet: ‘La Roccaaaa!’

Het toeval wil dat ik een T-shirt van La Rocca draag, wat blijikbaar geldt als uithangbord en verzamelpunt voor Belgen in het buitenland. Ik ervaar alles in slowmotion, en dat is een zeer aparte ervaring.

De allereerste ontmoeting met mijn gastfamilie in Zuid-Afrika, kon ik me totaal niet meer herinneren. Ik weet nog dat ik op het vliegtuig stapte en wakker werd in een vreemd bed, om vervolgens in een huiskamer te stappen die was gevuld met mensen die mijn naam kenden, terwijl ik werkelijk geen flauw idee had wie ze

waren. En dat terwijl zij ervan overtuigd waren dat ik stomdronken uit het vliegtuig was gekomen. Het klikte meteen.

Maar eerlijk is eerlijk, Ethiopian Airlines heeft me veilig naar Oeganda gebracht.

In Entebbe stap ik uit met acht andere gelukkigen, waarvan er zeven Oegandezen zijn. Alle anderen gaan door naar Jubba, Somalië. Dat toont al aan hoe waanzinnig impopulair dit land is. Maar een onbeminde reisbestemming brengt ook een heleboel voordelen met zich mee: geen rijen bij de douane, de bagage ligt gewoon op de reiziger te wachten, het overzicht van de bordjes waarop de namen van de verwachte mensen staan geschreven is overzichtelijk (twee stuks) en de snelheid waarmee je bij het wisselkantoor geholpen wordt is fenomenaal! In een recordtijd van vijf minuten ben ik erdoorheen en stap ik, verrijkt met een Oegandese simkaart, de warmte van Entebbe in.